СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ
Факултет „Производствен и търговски бизнес“
Катедра „Аграрна икономика“

МЕЖДУНАРОДНА
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО И РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

Свищов, 4 октомври 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 35 години от създаването на катедра „Аграрна икономика“ и е част от научните форуми, отбелязващи 83 годишнината на Стопанска академия „Д. А. Ценов” – Свищов

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2019

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Почетен председател:
Доц. д-р Иван Марчевски – Ректор на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов
Председател:
Доц. д-р Марина Николова – Ръководител катедра „Аграрна икономика“
Членове:
Доц. д-р Маруся Линкова
Доц. д-р Виолета Блажева
Доц. д-р Наталия Неделчева
Гл. ас. д-р Радка Ненова
Гл. ас. д-р Цветелина Кабакчиева
Гл. ас. д-р Илияна Кръстева
Ас. д-р Пламен Петров
Докторант Боряна Георгиева

МЕЖДУНАРОДЕН РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
Проф. д-р ик. н. Сергей Горлов (Русия)
Членове:
Проф. д-р ик. н. Сергей Охрименко (Молдова)
Проф. д-р ик. н. Антонина Ряховская (Русия)
Проф. д-р Маджди Осман (Египет)
Проф. д-р Нидал Шабан (Ирак)
Проф. д-р Dragan Petrovic (Сърбия)
Проф. д-р Sonja Jovanovic (Сърбия)
Доц. д-р Йоана Панагорец (Румъния)
Доц. д-р Марина Николова (България)
Доц. д-р Маруся Линкова (България)
Доц. д-р Bahodirjon Nosirov (Узбекистан)
Доц. д-р Ziyoydin Israilov (Узбекистан)

Научен секретар:
Доц. д-р Маруся Линкова
Технически секретар – Мария Чонова

Публикуваните материали са рецензирани. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете.

ISBN 978-954-23-1762-3

СЪДЪРЖАНИЕ

Доц. д-р Марина Николова, Доц. д-р Маруся Линкова
ТРИДЕСЕТ И ПЕТ ГОДИНИ КАТЕДРА
“АГРАРНА ИКОНОМИКА”.....7

Организация и управление на инвестициите и иновациите в агросектора

Профессор, доктор экономических наук Ряховская Антонина Николаевна
СЕЛЬСКОЕ ХОЗЯЙСТВО РОССИИ: ВОЗМОЖНОСТИ
ДЛЯ ОПЕРЕЖАЮЩЕГО РАЗВИТИЯ.....25

Doctor of Science, Professor Sergei Mihajlovic Gorlov, Gorshenin Alexander Yuryevich, Assistant professor, Syromyatnikov Denis Aleksandrovich
МЕТОДОЛОГИЯ АНАЛИЗА ПРОБЛЕМ УПРАВЛЕНИЯ
РАЗВИТИЕМ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА 40

Dr. Abduaziz Abduvasikov, Dr. Bahodirjon Nosirov
THE EVOLUTION OF AGRICULTURAL MARKETS
OF UZBEKISTAN 48

Доц. д-р Гена Велковска
ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА И ОЦЕНКАТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ
ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА В КОНТЕКСТА
НА СТРОИТЕЛСТВОТО ВЪРХУ ЗЕМЕДЕЛСКИ ТЕРИТОРИИ.....56

Доц. д-р Искра Маринова Пантелеева
НАУЧНА И ИНОВАЦИОННА ПОЛИТИКА – НЯКОИ
СЪЩНОСТНИ АСПЕКТИ.....63

Доц. д-р Виолета Блажева
КРИЗИТЕ В АГРАРНИЯ СЕКТОР 70

Гл. ас. д-р Радка Ненова
ПРИЛОЖЕНИЕ НА ИНОВАЦИИ В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО
ОТ ЧЕТВЪРТО ПОКОЛЕНИЕ 76

Гл. ас. д-р Елица Лазарова
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРИЛАГАНЕ ТЕОРИЯТА
НА ОГРАНИЧЕНИЯТА В АГРОБИЗНЕСА 82

Гл. ас. д-р Явор Станев
СЕЛСКОТО И ГОРСКОТО СТОПАНСТВО
В КРАЙДУНАВСКИЯ РЕГИОН 91

Гл. ас. д-р Милен Динков
ИНОВАЦИИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА КОНКУРЕНТНО
И ПРИОБЩАВАЩО ЗЕМЕДЕЛИЕ 97

Доктор по икономика Михаил Билев
ПРОБЛЕМИ И ВЪЗМОЖНОСИ ЗА РАЗВИТИЕ НА
ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КООПЕРАЦИИ В БЪЛГАРИЯ 105

Докторант Валери Велковски
ПАРЦЕЛАРНИТЕ ПЛАНОВЕ И ТЯХНАТА РОЛЯ
В АГРОУСТРОЙСТВЕНИТЕ МЕРОПРИЯТИЯ 114

Студент Веселин Иванов
СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ ПРИ РАЗВИТИЕТО
НА ФАМИЛНОТО ЗЕМЕДЕЛСКО СТОПАНСТВО 123

Предприемачески инициативи и възможности за диверсификация в агробизнеса

Доц. д-р Теодора Филипова
СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА НЕОБХОДИМИТЕ ТЪРГОВСКИ
КОМПЕТЕНЦИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЖЕНСКО
ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В ИТАЛИЯ И БЪЛГАРИЯ 133

Доц. д-р Христо Сирашки
ТВОРЧЕСТВОТО В ИНОВАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ 139

Доц. д-р Галина Тодорова
СЕЛСКОСТОПАНСКАТА АВИАЦИЯ-АКТИВЕН ПОМОЩНИК ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО В РЕГИОН ПЛЕВЕН 145

Гл. ас. д-р Илияна Кръстева
ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ПАЗАРА НА РАПИЦА 152

Гл. ас. д-р Цветелина Кабакчиева
ДОХОДИТЕ - НЕОБХОДИМОСТ НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКА УСТОЙЧИВОСТ 158

Гл. ас. д-р Любка Илиева
ИЗСЛЕДВАНЕ ЗНАЧЕНИЕТО НА ТУРИЗМА ЗА РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 163

Гл. ас. д-р Венцислав Перков
СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА НЕОБХОДИМИТЕ ЛОГИСТИЧНИ КОМПЕТЕНЦИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЖЕНСКО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В ИТАЛИЯ И БЪЛГАРИЯ 170

Ас. д-р Любомира Тодорова
РЕЛАЦИЯ МЕЖДУ ЛОЗОВИТЕ НАСЪЖДЕНИЯ, ВИНОПРОИЗВОДСТВОТО И ВИНЕНИЯ ТУРИЗЪМ 176

Ас. д-р Павлин Павлов
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА АЛТЕРНАТИВЕН ТУРИЗЪМ В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 182

Финансово-счетоводни аспекти и социално застрахователна защита в селското стопанство

Проф. д-р Андрей Захариев, д-р по ик. Ивайло Маринов
БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ ПО ПЪТЯ НА РАСТЕЖА И КОНВЕРГЕНЦИЯТА – СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ И ОЦЕНКА 191

Проф. д-р Атанас Атанасов
ЗЕМЕДЕЛСКИЯТ СЧЕТОВОДЕН ОТЧЕТ КАТО НЕОБХОДИМА БАЗА ОТ ДАННИ ЗА ЦЕЛИТЕ НА СИСТЕМАТА ЗА ЗЕМЕДЕЛСКА СЧЕТОВОДНА ИНФОРМАЦИЯ 200

Доц. д-р Иванка Димитрова, д-р Диана Янкова
СПЕЦИФИЧНИ ОСОБЕНОСТИ ПРИ КАЛКУЛИРАНЕТО И ОЦЕНКАТА НА ЗЕМЕДЕЛСКАТА ПРОДУКЦИЯ 208

Доц. д-р Галя Иванова-Кузманова
ПРОБЛЕМИ ПРИ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ НА КВОТИ ЗА ЕМИСИИ НА ПАРНИКОВИ ГАЗОВЕ.....216

Доц. д-р Диана Крумова
ВЪПРОСИ НА КОМПЮТЪРНОТО СЧЕТОВОДСТВО В СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ 222

Доц. д-р Венцислав Вечев
ОСОБЕНОСТИ ПРИ ОЦЕНЯВАНЕТО НА ПРЕДОСТАВЕНИТЕ ОБЕЗПЕЧЕНИЯ ОТ ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ПРОИЗВОДИТЕЛИ В БАНКИТЕ.....228

Ас. д-р Пламен Петров
РОЛЯТА НА АГРАРНИЯ СЕКТОР В СИСТЕМАТА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА.....235

Докторант Станислав Шишманов
ПЛАТЕЖНО ПОСРЕДНИЧЕСТВО НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ ПРИ УРЕЖДАНЕ НА ВЗАИМООТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ПРОИЗВОДИТЕЛИ И ДЪРЖАВНИЯ И ОБЩИНСКИТЕ БЮДЖЕТИ.....241

Маркетинг, дистрибуция и търговия със селскостопански продукти

Доц. д-р Пенка Горанова
РЕКЛАМНА КАМПАНИЯ НА ФИРМА “ЖИТАРА” ООД.....251

Доц. д-р Марина Николова
СЪСТОЯНИЕ НА ПАЗАРА НА ЗЕМЕДЕЛСКИ ЗЕМИ
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 261

Доц. д-р Симеонка Петрова
ВЛИЯНИЕ НА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯТА НА АГРАРНОТО
ПРОИЗВОДСТВО ВЪРХУ АСОРТИМЕНТНОТО
ПРЕДЛАГАНЕ 273

Доц. д-р Петранка Мидова
ПАЗАРЪТ НА СЛЪНЧОГЛЕДОВО ОЛИО – АНАЛИЗИ
И ПЕРСПЕКТИВИ.....281

Доц. д-р Маргарита Шопова
СТАТИСТИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА РЕГИОНАЛНИТЕ РАЗЛИЧИЯ
НА ИЗПОЛЗВАНАТА ЗЕМЕДЕЛСКА ПЛОЩ.....289

Доц. д-р Красимира Славева
СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ ВЪВ ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ
НА БЪЛГАРИЯ СЪС СЕЛСКОСТОПАНСКИ СТОКИ 296

Доц. д-р Любомир Любенов
СЕГМЕНТИРАНЕ ПАЗАРИТЕ НА ПЧЕЛЕН МЕД
В ОБЛАСТ РУСЕ.....304

Гл. ас. д-р Галя Георгиева
ВИДОВО МНОГООБРАЗИЕ НА БИОПРОДУКТИТЕ
В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО 309

Доктор по икономика Георги Димитров
ПРИЛОЖЕНИЕ НА МЕТОДИТЕ ЗА БИЗНЕС ПРОГНОЗИРАНЕ
В АГРАРНИЯ СЕКТОР.....317

Докторант Александър Ангелов
УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАПАСИТЕ ОТ ДОСТАВЧИЦИТЕ
ВЪВ ВЕРИГИТЕ НА ДОСТАВКА В СЕЛСКОТО
СТОПАНСТВО 330

Студент Надежда Беновска
ХАРАКТЕРИСТИКА НА ХИБРИДЕН СОРТ ЦАРЕВИЦА
КНЕЖА 509. НОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРОМЕНЯТ
ИКОНОМИКАТА 336

Информационни технологии в селското стопанство

Проф. д.ик.н Сергей Охрименко, доц. д-р Агоп Саркисян,
докторант Сергей Пянковский
ИНФОРМАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРОЦЕСИТЕ
ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ИЗВЪНРЕДНИ СИТУАЦИИ 347

Доц. д-р Светослав Илийчовски
АНАЛИЗ НА ДИГИТАЛНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ НА ЖЕНИТЕ
ПРЕДПРИЕМАЧИ В БЪЛГАРИЯ И АНГЛИЯ 354

Антоний Богданов
ИТ АВТОМАТИЗАЦИЯ В ЗЕМЕДЕЛИЕТО.....360

Екологизация и устойчиво развитие на селското стопанство

Prof. DSc. Shaban Nidal, Dr. Erika Andenna Dr. Kadhum Eman,
Dr. Luay Tailah
AGRONOMISTS JOB DON'T REDUCE NATURAL RESOURCES
TO MEET TODAY'S NEEDS WITHOUT COMPROMISING
THE NEEDS OF FUTURE GENERATION.....369

Доц. д-р Минка Анастасова – Чопева
РАВНИЩЕ НА СОЦИАЛНАТА УСТОЙЧИВОСТ
В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО 378

Доц. д-р Тихомир Личев
ДЕМОГРАФСКИЯТ ВЗРИВ“ И ГЛОБАЛНИТЕ КЛИМАТИЧНИ
ПРОМЕНИ.....386

Албена Симеонова, Пепо Петров
БИОЛОГИЧНОТО ЗЕМЕДЕЛИЕ В БЪЛГАРИЯ - СЪЩНОСТ
И ПРОБЛЕМИ. САНКЦИИ, ДОБРИ ПРАКТИКИ
И ИНОВАЦИИ.....392

Гл. ас. д-р Емил Николов
ИНТЕГРИРАНЕ НА КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА
ОТГОВОРНОСТ В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КООПЕРАЦИИ.....403

Гл. ас. д-р Иван Маринов
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО
В БЪЛГАРИЯ ЧРЕЗ ИМПЛЕМЕНТИРАНЕ
НА КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ 410

Гл. ас. д-р Десислава Алексиева
ИНТЕРЕСИ В УПРВЛЕНИЕТО.....417

Гл. ас. д-р Елена Йорданова
ЕКОЛОГИЧНА ОТГОВОРНОСТ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ 423

Докторант Валерия Николаева
ИНТЕЛИГЕНТНО ПО ОТНОШЕНИЕ НА КЛИМАТА
ПРОИЗВОДСТВО НА КАРТОФИ.....428

Магистър Галина Мирчева
БАЛАНС МЕЖДУ ПРИРОДО-ЕФЕКТИВНО И МОДЕРНО-
ТРАДИЦИОННО СТОПАНСТВО
(по примера на смесено животновъдно-растениевъдно стопанство
в с. Петърница, общ. Долни Дъбник, обл. Плевен) 437

Студент Анета Врайкова
БИОРАЗНООБРАЗИЕТО И ПРЕХОДА КЪМ ПО-ЕКОЛОГИЧНА
ИКОНОМИКА 444

Студенти Радой Йосифов и Анета Врайкова
АНАЛИЗ НА ПРЕДЛАГАНИТЕ БИОПРОДУКТИ
В ХРАНИТЕЛНА ВЕРИГА БИЛЛА БЪЛГАРИЯ 450

Правни, исторически и социално-културни бариери на общата селскостопанска политика в Европейския съюз

PhD. Associate Professor Panagoreț Ioana, PhD. Associate Professor Panagoreț Dragoș, PhD. Lecturer Panagoreț Andreea
FOOD SAFETY POLICIES AND STRATEGIES IN ROMANIA 461

К.э.н., старший преподаватель Елена Сергеевна Шараг
ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ НА РАЗВИТИЯ
АГРОСЕКТОРА УКРАИНЫ 472

Доц. д-р Маруся Линкова
ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ИМПЕРАТИВИ И ФЛУКТУАЦИИ
В РАЗВИТИЕТО НА АГРОБИЗНЕСА 478

Доц. д-р Ирена Емилова
ЗА СОЦИАЛНАТА РОЛЯ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КООПЕРАЦИИ..486

Доц. д-р Николай Марков, доц. д-р Светослава Стойчева
НЕРАГЛАМЕНТИРАНИЯ ТРУД – СОЦИАЛЕН ДЪМПИНГ
В ЖИВОТНОВЪДСТВОТО.....491

Гл. ас. д-р Надежда Цветкова
ПРЕЗДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ДЕЙНОСТТА
НА ЗЕМЕДЕЛСКИЯ ПРОИЗВОДИТЕЛ-ПЧЕЛАР 502

Мирослав Маринов
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ
КООПЕРАЦИИ В УСЛОВИЯТА НА ЗАСИЛЕНА
КОНКУРЕНЦИЯ.....507

Доктор Георги Ангелов
ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО И ВЪЗДЕЙСТВИЕТО
НА ПОДХОДА ЛИДЕР ВЪРХУ МЕСТНОТО РАЗВИТИЕ
ЗА ПЪРВИЯ ПРОГРАМЕН ПЕРИОД НА ПРСР (2007-2013).....513

Докторант Боряна Георгиева
ОСНОВНИ АСПЕКТИ И ПРОБЛЕМИ ПРИ ДЕФИНИРАНЕ
НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ В БЪЛГАРИЯ.....522

Докторант Росен Коцев
НЯКОИ ХАРАКТЕРИСТИКИ И ПРОБЛЕМИ НА СЕЛСКИТЕ
РАЙОНИ В КОНТЕКСТА НА АГРАРНИЯ СЕКТОР
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 529

Докторант Елена Ташкова
ДЕЙНОСТИ В РЕГИОНА НА ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД/
ОБЛАСТНА ДИРЕКЦИЯ НА ДФ „ЗЕМЕДЕЛИЕ“ –
БЛАГОЕВГРАД 540

Докторант Цветан Марков
АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ОБЕКТИТЕ НА
ИНДУСТРИАЛНА СОБСТВЕНОСТ В БЪЛГАРИЯ 548

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

**СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО
И РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО**

Свищов, 4 октомври 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 35 години от създаването на катедра „Аграрна икономика“ и е част от научните форуми, отбелязващи 83 годишнината на Стопанска академия „Д. А. Ценов” – Свищов

ISBN 978-954-23-1762-3

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов”
Свищов, ул. Градево № 24

СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА НЕОБХОДИМИТЕ ЛОГИСТИЧНИ КОМПЕТЕНЦИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЖЕНСКО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В ИТАЛИЯ И БЪЛГАРИЯ[1]

Гл. ас. д-р Венцислав Перков
Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Резюме: *Приобщаващата политика и целенасочените действия на Европейския съюз в областта предприемачеството, в частност на женското предприемачество, с оглед повишаване на компетенциите на жените и изграждане на заетост и конкурентоспособност, провокират настоящото изследване. В разработката са разгледани различените логистични компетенции, необходими за развитие на женското предприемачество в областта на търговията и веригата на доставка. Построена е адаптирана рамка на изследването, като е направен сравнителен анализ на ключови логистични компетенции при стартирането на предприемаческа дейност в този сектор от нискоквалифицирани жени в Италия и България.*

Ключови думи*: женско предприемачество, логистични компетенции, сравнителен анализ*

1. Въведение

Нарастващото представяне на жените като предприемачи в световен мащаб, в различни сфери на дейност, включително търговията и логистиката, провокира интереса към изследване на техните компетенции. Целта на настоящата разработка е на база теоретичен и емпиричен анализ да се изведат основните логистични компетенции, необходими за развитие на женско предприемачество. За постигането на целта са поставени следните задачи: изясняване на теоретичните и методологическите похвати на изследване на ключовите логистични компетенции, необходими за женско предприемачество; адаптиране на методологическа рамка на изследване и сравнителен анализ на получените резултати в България и Италия.

[1] Изследването е направено в рамките на проект „European Partnership for Social Inclusion and Creation of Skills for Women Entrepreneurship E-learning“ Project 2018-1-BG01-KA203-048016

2. Теоретични и методологически аспекти на логистичните компетенции на жените предприемачи

Стратегическите цели на Европейския съюз за регионална конкурентоспособност и заетост, сближаване и териториално сътрудничество могат да се реализират чрез развитие на компетенции у жените предприемачи (Пенчева, 2014, стр. 149). Myers and al. (Myers, Griffith, Daugherty, & Lusch, 2004, p. 212) насочват своите търсения върху знанията, уменията и компетенциите на управляващите логистици от средно ниво на организацията. Оценката на уменията на мениджърите е извършена посредством петстепенна Ликъртова скала от типа 1 – напълно несъгласен до 5 – напълно съгласен с посочените твърдения. Уменията са групирани в няколко групи – социални умения, умения за вземане на решение, умения за решаване на проблеми, умения за управление на времето. Пълното описание на уменията е поместено в табл. 1.

Таблица 1. Логистични умения на управляващите от средно ниво

Умения	Характеристики
Социални умения	Силно развити умения за междуличностни отношения Добро управление на подчинените Ефективен лидер Ефективно обединява екипа Притежава ораторски способности Добро справяне със стреса
Умения за вземане на решения	Разчита на прозрение и опит при вземането на управленски решения Интуитивно взема решения Бързо анализира проблемите Целенасочен и обективен при вземане на решение Уверен е в своите способности при вземането на решение Способност за изучаване на нови процедури и методи
Умения за решаване на проблеми	Аналитичност при решаване на проблеми Креативност при решаване на проблеми
Умения за управление на времето	Спазва поставените срокове Приоритизиране на целите и задачите

Източник: Myers, M. B., Griffith, D. A., Daugherty, P. J., Lusch, R. F., Maximizing the Human Capital Equation in Logistics: Education, Experience, and Skills, Journal of Business Logistics, 2004, Vol. 25, issue 1 p. 219, 231-232

В рамката за компетенции при закупуване на стоки са изяснени знанията, уменията и компетенциите за различни нива на управление и на заеманите длъжности. Поради големия брой знания и умения към

дейността по закупуване, те не са описани тук, а повече информация за тях може да се намери на следния адрес https://www.dilf.dk/.../kompetenceprofiler/competence-purchasing.

Добър източник на идеи за включване на знания, умения и компетенции в областта на логистиката, е Спецификацията на стандартите за компетенции за логистичната индустрия в Хонг Конг. Друг сравнително голям източник на знания, умения и компетенции в областта на логистиката са разработените модели: Apics Distribution and logistics managers competency model (APICS, 2014, pp. 4-22) and Supply chain manager competency model (APICS, 2016, pp. 4-20).

Таблица 2. Логистични знания умения и компетенции от гледна точка на закупуването на стоки

Компетенции за:	Знания и умения
Доставчици	• Тактическо управление на доставчиците: ➢ Управление на взаимоотношенията купувач – продавач; ➢ Управление на резултатите от доставчиците; ➢ Управление на преговорите с доставчици; • Стратегическо управление на доставчиците: ➢ Стратегия при предлагане; ➢ Управление на риска при доставчиците.
Вътрешни клиенти	• Отдел по „Закупуване и управление на снабдяването“: ➢ Вътрешно възприятие; ➢ Многофункционално интегриране; ➢ Прозрачност на функциите; • Инструменти на снабдяването и управлението на снабдяван ➢ Електронни инструменти; ➢ Искане за X (RFx), което включва искане за информация (RFI); ➢ Искане за предложение (RFP); ➢ Искане за оферта (RFQ).
Персонал на отдел „Закупуване и управление на снабдяването“	• Управление на целите: ➢ Система за настройване на целите; ➢ Проследяване на изпълнението; ➢ Система за стимулиране на персонала; • Управление на таланта: ➢ Управление на знанието; ➢ Управление на уменията; ➢ Управление на кариерата.

Източник: Адаптирано по Kern, D., Moser, R., Sundaresan, N. Hartmann, E. Purchasing Competence: A Stakeholder Based Framework for Chief Purchasing Officers, Journal of Business Logistics, 2011, vol.32, Issue 2, p. 129-130

През 2017 г. организацията Skillsfuture (Government of Singapore, n.d.) разработва рамка на длъжностите в областта на логистиката, както и необходимите знания, умения и компетенции за тях. Разработената карта на уменията за 6 логистични области, както и общите и техническите умения, спомагат за разработването и обединяването на информацията, необходима за настоящото изследване.

Логистичните знания, умения и компетенции, от гледна точка на закупуването на стоки, са разгледани от D. Kern and all (Kern, Moser, Sundaresan, & Hartmann, 2011, p. 128). Посредством анкетно проучване те извеждат и оценяват основните логистични компетенции на мениджърско ниво. Скалата за измерване е петстепенна като 1 – влияе минимално, 3 влияе средно и 5 влияе максимално. Основните компетенции, които идентифицират цитираните автори, са посочени в табл. 2.

Използваният методологически инструментариум включва:

- Разработване на анкетата, съобразно съществуващите теоретични постановки относно компетенциите на жените предприемачи;
- Избор на скала за измерване на нивото на компетентност на респондентите, в случая петстепенна Ликъртова скала от типа 1 – напълно не съгласна, 2 – по-скоро не съгласна, 3 – нито съгласна/нито не съгласна, 4 – по-скоро съгласна, 5 – напълно съгласна;
- Провеждане на анкетното проучване;
- Обработка на анкетните карти;
- Анализ на резултатите.

3. Сравнителен анализ на логистичните компетенции на жените, желаещи да развиват бизнес в Италия и България

Знанията относно проучване и подбор на доставчици са с най-висок среден резултат сред българските жени, желаещи да развиват бизнес в сферата на селското стопанство със стойност от 4,00. Анкетираните български жени посочват, че с най-нисък коефициент са стартиращите в отрасъл "Електронна търговия" – 2,47. Респондентите от Италия са посочили, че имат най-високи средни познания относно проучване и подбор на доставчици в сферата на логистиката (3,30), а с най-нисък бал за тази компетенция са жените предприемачи в селското стопанство (2,50).

Компетенциите относно видовете транспорт и необходимите за тях транспортни документи са с най-висок среден резултат сред българските жени предприемачи, желаещи да развиват бизнес в сферата

на селското стопанство (стойност от 3,57). Анкетираните български жени посочват, че с най-нисък коефициент са стартиращите в отрасъл "Електронна търговия" – 2,95, следвани от стартиращите в търговията с 3,16. Респондентите от Италия са посочили, че имат най-високи средни компетенции за извършване на доставка на стоки до клиенти в сферата на логистиката (3,60), а с най-нисък бал за тази компетенция са жените предприемачи в селското стопанство (2,50).

Знанията относно системите за планиране на ресурсите (ERP) са присъщи най-вече за българските жени, стартиращи бизнес в областта на селското стопанство (2,85), докато в сферата на индустриалното производство и търговията са отчетени най-ниските средни показатели, съответно 2,25 и 2,56. Данните за Италия сочат, че с най-висока средна оценка, по горепосочената компетенция, са желаещите да стартират бизнес в логистиката (3,80), а най-ниска средна оценка имат жените, действащи в областта на селското стопанство (2,50). Може да се обобщи, че е необходимо повишаването на знанията и уменията на жените, участващи в целевата група за системите за планиране на ресурсите (ERP), поради много ниските коефициенти в България и Италия.

Знанията, относно системите за управление на взаимоотношенията с клиентите (CRM), са присъщи най-вече за българските жени, стартиращи бизнес в областта на логистика и индустриалното производство (3,00), докато в сферата на електронната търговия и търговията, са отчетени най-ниските средни показатели, съответно 2,24 и 2,42. Данните за Италия сочат, че с най-висока средна оценка, по горепосочената компетенция, са желаещите да стартират бизнес в логистиката (4,00), а най-ниска средна оценка имат жените, действащи в областта на услугите (2,66). Може да се обобщи, че е необходимо повишаването на знанията и уменията на жените, участващи в целевата група за системите за управление на взаимоотношенията с клиентите (CRM), поради много ниските коефициенти в България и Италия.

От направения анализ могат да се изведат следните по-важни заключения:

- *На първо място, анкетираните жени от Италия имат по-висока средна оценка по всички логистични компетенции, в сравнение, с тези на жените от България;*
- *Жените, желаещи да стартират бизнес в областта на селското стопанство в България имат сравнително високо ниво на ком-*

петентност, относно логистичните процеси при реализация на селскостопанска продукция. На противоположния полюс са жените, желаещи да стартират бизнес в Италия.

- *Необходимо е повишаване на логистичните компетенции на жените, желаещи да стартират бизнес в областта на търговията, логистиката и индустриалното производство в България, както и на тези, възнамеряващи да се развиват в италианското селско стопанство.*

ЛИТЕРАТУРА

Пенчева, А. (2014). *Предприемачество в туристическия бизнес.* София: Авангард Прима.

APICS. (2014). Изтеглено на 16 february 2019 г. от http://www.apics.org/: http://www.apics.org/ebusiness/docs/default-source/careers-competency-models/distribution-and-logistics-managers-competency-model.pdf?sfvrsn=3254825c_6

APICS. (2016). Retrieved from iaphl.org/wp-content/uploads/2016/05/ Competency-Model-APICS-Supply-chain-manager-R05.pdf

Government of Singapore. (n.d.). Retrieved from https://www.skillsfuture.sg/: http://www.skillsfuture.sg/-/media/ Initiatives/Files/SF-for-Logistics/SKILLSFRAMEWORK_LOGISTICS-Collateral-Final.pdf.

Kern, D., Moser, R., Sundaresan, N., & Hartmann, E. (2011). Purchasing Competence: A Stakeholder-Based Framework for Chief Purchasing Officers. *Journal of Business Logistics, 2011, vol.32, Issue 2, p. 128, 32*(2), p. 128.

Myers, M. B., Griffith, D. A., Daugherty, P. J., & Lusch, R. F. (2004). Maximizing the Human Capital Equation in Logistics: Education, Experience, and Skills. *Journal of Business Logistics, 25*(1), 212.